

УДК 712.253

DOI <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2025-4.3>

Безвіконний П. В.

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: bezvikonniy777@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4922-1763

М'ялковський Р. О.

доктор сільськогосподарських наук, професор,
завідувач кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: ruslanmialkovskui@i.ua
ORCID: 0000-0002-0791-4361

Потапський Ю. В.

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: yurapotap@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6446-9471

Кушнірук Т. М.

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: kuschniruk81@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3983-6070

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ПАРКОВИХ ЗОН

Анотація

У статті представлено результати комплексних досліджень, спрямованих на виявлення основних проблем та недоліків існуючих сільських парків у селах Слобідка-Кульчівецька, Довжок і Зіньківці Кам'янець-Подільського району Хмельницької області, а також розроблення проєктів їх реконструкції з метою підвищення естетичної привабливості, покращення фітоценотичної структури та функціональної організації території. Аналіз стану зелених насаджень показав значні відмінності між об'єктами. Так, у парку села Слобідка-Кульчівецька деревний ярус представлений переважно Каштаном кінським (*Aesculus hippocastanum*), Липою дрібнолистою (*Tilia cordata*) та Акацією білою (*Robinia pseudoacacia*), чагарниковий – Бузком звичайним (*Syringa vulgaris*), Бірючиною (*Ligustrum vulgare*) та Спиреєю (*Spiraea cinerea*). Парк у селі Довжок активно використовується для громадських заходів, однак частка твердого покриття становить лише 11,2%, що суттєво нижче за рекомендовані нормативи. Найгірший стан виявлено у парку села Зіньківці, де частка зелених насаджень становить лише 3%, що у 20 разів менше від нормативної.

На основі отриманих даних розроблено функціональне зонування з урахуванням рекреаційних, пішохідних, масових, спортивних, дитячих і декоративних зон. Для кожної з них підібрано асортимент рослин, стійких до кліматичних та ґрунтових умов регіону, з урахуванням декоративності, тривалості цвітіння та сезонної зміни забарвлення. У зонах тихого відпочинку пропонуються багатопородні ландшафтні групи з хвойних порід (Ялівець китайський (*Juniperus chinensis*) «Stricta», Туя західна (*Thuja occidentalis*) «Holmstrup» та «Golden Globe») і листяних декоративних дерев та кущів (Клен гінналу (*Acer ginnala*) «Flame», Дерен білий (*Cornus alba*) «Elegantissima», Чубушник вінцевий (*Philadelphus coronarius*) «Virginal», Калина звичайна (*Viburnum opulus*) «Roseum», Горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*) «Flanrock», Спирея Вангутта (*Spiraea vanhouttei*) «Snow White»). Для зон масових заходів рекомендовано групи з Клена гостролистого (*Acer platanoides*) «Globosum», Бузку

звичайного (*Syringa vulgaris*) «President Grevy», Дерену білого (*Cornus alba*) «Elegantissima» та Спирей японської (*Spiraea japonica*).

Озеленення спортивних майданчиків передбачає використання Клена гостролистого (*Acer platanoides*) «Globosum», Липи дрібнолистої (*Tilia cordata*) «June Bride» та Ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*) «Autumn Blaze». Дитяча зона доповнюється рядовими посадками Бірючини звичайної (*Ligustrum vulgare*) «Atrovirens», Кизильника блискучого (*Cotoneaster lucidus*), Спирей японської (*Spiraea japonica*) «Golden Princess», а також Камальни (*Catalpa bignonioides*) «Nana», Каштана кінського (*Aesculus hippocastanum*) «Briotii» та Тополі чорної (*Populus nigra*) «Italica». Окремими акцентами виступають Липа серцелиста (*Tilia cordata*) «Rancho», Верба біла (*Salix alba*) «Vitellina» та Ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*) «Autumn Blaze».

Декоративне оформлення включає квіткові композиції з Петунії (*Petunia grandiflora*), Тагетису (*Tagetes erectus*), Агератуму (*Ageratum houstonianum*), Сальвії (*Salvia splendens*), Цинерарії (*Cineraria maritima*), Портулаку (*Portulaca grandiflora*) та Целозії (*Celosia argentea*) з урахуванням поєднання кольорової гами та періодів цвітіння. Окрім рослинного оформлення, проекти передбачають облаштування парків малими архітектурними формами: альтанками, лавками, дитячими майданчиками, вказівниками, декоративним освітленням. Реалізація проєктів сприятиме підвищенню комфортності, естетичної цінності та екологічної стійкості парків, збереженню біорізноманіття і поліпшенню умов відпочинку населення сільських громад.

Ключові слова: зони парку, дендрофлора, садово-паркове обладнання, елементи благоустрою, життєвий стан, композиція, баланс території.

Вступ. Сільські парки є важливими об'єктами зеленого будівництва, що виконують не лише рекреаційні, а й екологічні та соціокультурні функції. Вони зазвичай розташовані в межах або поблизу центрів сільських поселень, забезпечуючи доступність для місцевих мешканців і формуючи сприятливе середовище для відпочинку, спілкування та культурного розвитку громади. Основою ефективного функціонування таких парків є гармонійне поєднання природного середовища з архітектурно-планувальними рішеннями, що відповідають як принципам композиції, так і функціональним потребам [7; 9].

На відміну від міських парків сільські мають специфічні просторові, масштабні та функціональні особливості. Їх проєктування залежить від структури забудови населеного пункту, історико-культурного контексту, природно-кліматичних умов, а також від наявних ресурсів для благоустрою. Значну роль відіграють адаптація ландшафтних елементів до місцевого середовища, правильне функціональне зонування території та забезпечення стійкості насаджень [10; 11].

Сучасні наукові дослідження підтверджують, що сільські парки – це не просто зелені зони, а складні рекреаційно-проєктувальні системи. Як зазначають Родичкін та співавтори, такі об'єкти мають чітко структуровану об'ємно-просторову організацію з композиційними та функціональними елементами, що сприяють повноцінному використанню території для громадських потреб [6].

Значний внесок у вивчення методичних підходів до проєктування сільських рекреаційних територій зробила Л. В. Чижевська. Вона обґрунтувала методологію оцінки ландшафтного потенціалу й рекреаційної ємності, що дає змогу визначати зони з різним ступенем привабливості та допустимим навантаженням на природу. Її підходи є актуальними в умовах адміністративної децентралізації та розвитку об'єднаних територіальних громад [8].

Також у контексті розвитку сільських парків як частини соціальної інфраструктури заслуговують на увагу дослідження В. Й. та Н. В. Липчуків. Вони акцентують на важливості інфраструктурної та організаційної підтримки рекреаційної діяльності населення у сільській місцевості, зокрема в контексті сільського туризму [3].

Незважаючи на зростання інтересу до теми, кількість комплексних наукових праць, присвячених плануванню, зонуванню, адаптації сільських парків до ландшафту та стійкості рослинних угруповань, залишається обмеженою. Це створює об'єктивну потребу в системному аналізі архітектурно-ландшафтного проєктування сільських парків з урахуванням сучасних вимог до екологічної збалансованості, естетичної виразності та соціальної значущості [5].

Мета роботи. Комплексне дослідження архітектурно-планувальної організації сільських парків з акцентом на композиційну структуру, функціональне зонування, стійкість насаджень та інтеграцію у просторову структуру сільських громад. У межах цього дослідження також передбачено розробити комплексну методику оцінки архітектурно-планувальної структури сільських парків малих населених пунктів Кам'янець-Подільського району з урахуванням їх рекреаційної ємності, екологічної стійкості та потреб місцевого населення.

Метою проведених досліджень було виявити основні проблеми та недоліки існуючих об'єктів, а також розробити проєкти реконструкції парків у селах Слобідка-Кульчіївська, Довжок і Зінківці Кам'янець-Подільського району Хмельницької області для покращення їхньої фітоценотичної структури та підвищення естетичної привабливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Паркові території, що були об'єктом дослідження у межах Кам'янець-Подільського району Хмельницької області (села Слобідка-Кульчіївська, Довжок, Зінківці), розташовані в центральних або прилеглих до центру частинах населених пунктів. Об'єкти вибрані з огляду на їх типову архітектурно-просторову організацію, характерні особливості озеленення та доступність для населення. Це дає змогу класифікувати їх як внутрішньосільські об'єкти озеленення загального користування відповідно до типології, запропонованої в працях В. Дідик та Т. Максим'юк [1].

Парк у селі Слобідка-Кульчіївська займає площу 1,35 га. Деревні насадження представлені переважно Каштаном кінським (*Aesculus hippocastanum*), Липою дрібнолистою (*Tilia cordata*) та Акацією білою (*Robinia pseudoacacia*). Чагарниковий ярус складається з Бузку звичайного (*Syringa vulgaris*), Бірючини (*Ligustrum vulgare*) та Спирей (*Spiraea cinerea*). За результатами польового обстеження складено баланс території (табл. 1).

Таблиця 1. Баланс території парку в с. Слобідка-Кульчієвецька

Елементи території	Площа, м ²	Частка, %
Деревно-чагарникові насадження	620	4,6
Квітники	48	0,35
Газони	7520	55,7
МАФи (альтанки, лавки, урни тощо)	160	1,2
Доріжки, майданчики	1865	13,8
Споруди (будинки культури, сцена)	2487	18,4
Разом	13 700	100

Дослідження вказує на недостатній рівень озеленення – лише 4,6% території, що значно нижче від нормативного показника на 60% [4].

Парк у селі Довжок має площу 2,6 га. Територія активно використовується для громадських заходів, має футбольне поле, дитячий майданчик та Алею пам'яті. Частка твердого покриття становить лише 11,2%, що не відповідає рекомендованим нормативам (25–28%). Детальний розподіл території подано в табл. 2.

Таблиця 2. Баланс території парку в с. Довжок

Елементи території	Площа, м ²	Частка, %
Насадження дерев і кущів	710	2,7
Квітники	35	0,13
Газони	16850	64,8
Доріжки, майданчики	1750	6,7
Спортивні об'єкти (футбол, волейбол)	5850	22,5
МАФи	90	0,35
Разом	26 285	100

Парк у селі Зінківці є прикладом компактного зеленого простору біля громадської установи. Його площа – 1,4 га. Незважаючи на наявність декоративних газонів та невеликої водойми, частка насаджень становить лише 3%, що у 20 разів менше за рекомендовану норму. Баланс території представлено в табл. 3.

Таблиця 3. Баланс території парку в с. Зінківці

Елементи території	Площа, м ²	Частка, %
Деревні насадження	860	3,0
Квітники	38	0,3
Газони	8700	62,5
Доріжки, майданчики	1170	8,4
Водойма (штучна)	2900	20,8
МАФи і споруди	132	0,95
Разом	13800	100

На основі аналізу планувальних структур установлено, що досліджувані парки мають напіввідкриту просторову структуру, що є характерною для невеликих сільських парків, оточених забудовою з частковим доступом до відкритих ландшафтів. Це підтверджується даними територіального балансу та морфологічної оцінки.

Санітарно-гігієнічна оцінка, проведена за методикою Чижевської [8], показала середній рівень якості середовища – у межах 2 балів. Це вказує на потребу в посиленні провітрювання, ущільненні зелених насаджень та покращенні якості ґрунтів і дренажу.

Естетичну оцінку парків здійснено за показниками розмаїття, декоративності, видових точок, композиційної цілісності. Результати наведено в табл. 4.

Таблиця 4. Естетична оцінка сільських парків Кам'янець-Подільського району

Назва парку	Естетична оцінка, бали
Парк у с. Слобідка-Кульчієвецька	38
Парк у с. Довжок	35
Парк у с. Зінківці	40

Оцінки свідчать про обмежений рівень естетичного оформлення. У парках не вистачає видових композицій, декоративного озеленення, малих архітектурних форм. Найвищий показник у с. Зінківці зумовлений більшою кількістю декоративних чагарників і природного рельєфу, однак усі об'єкти потребують реконструкції відповідно до сучасних естетичних та ландшафтних норм [2].

У парках с. Довжок та Слобідка-Кульчієвецька переважають такі культури: Каштан кінський *Aesculus hippocastanum*, Береза повисла *Betula pendula*, Акація біла *Robinia pseudoacacia*, середній стан яких оцінено як задовільний (близько 85%). Видаленню підлягають окремі сухостійні екземпляри.

У парку с. Зінківці домінує Береза повисла (*Betula pendula*), що є менш стійкою до механічних ушкоджень і засухи, тому тут виявлено найбільшу кількість дерев, що підлягають заміні.

За шкалою деградації (за методикою В. Й. Липчук та Н. В. Липчук) [3]:

– парки сіл Слобідка-Кульчієвецька та Довжок – II стадія дигресії, що свідчить про помірну рекреаційну трансформацію;

– парк у с. Зіньківці – III стадія, що вказує на значне порушення природного покриву та потребу в терміновому екологічному втручанні.

Згідно з методикою визначення гранично допустимого рекреаційного навантаження (ГДРН) [8], результати оцінки ємності наведено нижче:

- Слобідка-Кульчієвецька – фактичне навантаження: 3,81 люд./дн./га, ГДРН – 8,0 люд./дн./га;
- Довжок – 7,5 люд./дн./га, що наближається до межі;
- Зіньківці – 10,96 люд./дн./га, що перевищує допустиме значення.

За результатами аналізу встановлено, що рекреаційне перевантаження у с. Зіньківці вимагає негайної оптимізації функціонального зонування, уведення тимчасових обмежень на використання території та впровадження заходів щодо відновлення ландшафту (мульчування, підсадка, агротехнічне обслуговування).

Оптимальне функціональне зонування дає змогу мінімізувати антропогенний тиск та забезпечити комфорт для різних груп користувачів. У табл. 5 подано рекомендовану структуру зонування.

Таблиця 5. Рекомендоване співвідношення площ функціональних зон (%)

Функціональна зона	Парк с. Слобідка-Кульчієвецька	Парк с. Довжок	Парк с. Зіньківці
Зона масових заходів	5	5	5
Зона тихого відпочинку	75	67	75
Спортивна зона	10	23	12
Дитячі майданчики	7	5	8
Інше (технічне/сервісне)	3	–	–

Так, у парку с. Довжок домінує спортивна інфраструктура, що зумовлено попитом серед молоді, тоді як парки в Слобідці-Кульчієвецькій та Зіньківцях мають більш спокійний рекреаційний характер. Для збалансованого розвитку доцільно інтегрувати дитячі, інклюзивні й культурні простори.

Запропоновано такі рослинні композиції: у парках передбачено створення різноманітних типів насаджень залежно від функціонального зонування території. У рекреаційних та пішохідних зонах пропонуються ландшафтні групи деревно-чагарникових порід зі стійких до умов середовища видів. У декоративних зонах – квіткове оформлення з урахуванням тривалості цвітіння і кольорової гами. У центрі уваги – естетика, екологічна стійкість і зниження витрат на догляд. Асортимент підібрано відповідно до місцевих кліматичних умов і ґрунтів (табл. 6).

Відповідно до екологічних умов території було вибрано оптимальний асортимент рекомендованої рослинності для парків, який включає різні типи посадок із дерев, кущів та квіткових рослин, загалом понад сорок видів. У зоні тихого відпочинку рекомендується створення багатопородних ландшафтних груп, що включають хвойні породи: Ялівець китайський (*Juniperus chinensis*) «Stricta», Туя західна (*Thuja occidentalis*) сорту «Holmstrup» та Golden Globe. Також застосовуються групи з листяних дерев і кущів, серед яких – Клен гінналу (*Acer ginnala*) «Flame», Дерен білий (*Cornus alba*) «Elegantissima» Чубушник вінцевий (*Philadelphus coronarius*) «Virginal», Калина звичайна (*Viburnum opulus*) «Roseum», Горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*) «Flanrock» та Спірея Вангутта (*Spiraea vanhouttei*) «Snow White». Окремо виділяються однопородні групи Бузку звичайного (*Syringa vulgaris*) «Asessippi», Бузку звичайного (*Syringa vulgaris*) «President Grevy», Акації жовтої (*Caragana arborescens*) «Lorbergii» та Барбариса Тунберга (*Berberis thunbergii*) «Aurea».

У зоні масових заходів рекомендовано формування ландшафтних груп із Клену гостролистого (*Acer platanoides*) «Globosum», Бузку звичайний (*Syringa vulgaris*) «President Grevy», Дерену білого (*Cornus alba*) «Elegantissima» та Спіреї японської (*Spiraea japonica*).

Спортивні майданчики обрамляються посадками Клена гостролистого (*Acer platanoides*) «Globosum», Липи дрібнолистої (*Tilia cordata*) «June Bride» та Ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*) «Autumn Blaze».

Дитяча зона зі східного боку рекомендується озеленити рядовими посадками Бірючини звичайної (*Ligustrum vulgare*) «Atrovirens», Кизильника блискучого (*Cotoneaster lucidus*) та Спіреї японської (*Spiraea japonica*) «Golden Princess». Окрім того, рядові посадки можуть складатися з Катальпи звичайної (*Catalpa bignonioides*) «Nana», Каштана кінського (*Aesculus hippocastanum*) «Briotii» і Тополі чорної (*Populus nigra*) «Italica». Як солітери використовуються Липа серцелиста (*Tilia cordata*) «Rancho», Верба біла (*Salix alba*) «Vitellina» та Ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*) «Autumn Blaze».

Квіткове оформлення передбачає клумби з Целозією перистою (*Celosia argentea*) «Goldfeder», Петунією великоквітковою (*Petunia grandiflora*) «Hulahoop Rose», Tagетесом відхиленим (*Tagetes erectus*) «Bonita», а також Агератумом Хоустона (*Ageratum houstonianum*) «Aloha Blue», Портулаком великоквітковим (*Portulaca grandiflora*) «Sundial Caliente Mix». Декоративні рабатки формуються з Агератуму (*Ageratum houstonianum*) «Aloha Blue», Сальвії блискучої (*Salvia splendens*) «Piccolo» та Цинерарії сріблястої (*Cineraria maritima*) «Silverdust».

Також рекомендується встановити дитячі майданчики, альтанки, лавки, вказівники, декоративне освітлення. Усі конструкції мають бути виготовлені з екологічно безпечних, вандалостійких матеріалів відповідно до норм ДСТУ (табл. 7).

Таблиця 6. Асортимент рекомендованої рослинності у парках

№ з/п	Функціональна зона	Площа функціональної зони, м²	Найменування рослин	Площа компонента озеленення, м²	Кількість рослин, шт.			Вид посадки
					дерева	чагарники	квіткові рослини	
Парк у с. Слобідка-Кульчівська								
1	Тихого відпочинку	9525	Дерен білий «Elegantissima»	13,0	–	13	–	Група
2			Клен гімнала «Flame»	22,0	12	–	–	Група
3			Ялівець китайський «Stricta»	7,0	–	11	–	Група
4			Туя західна «Golden Globe»	13,0	–	16	–	Група
5			Туя західна «Holmstrup»	3,0	–	4	–	Група
6			Чубушник вінцевий «Virginal»	10,0	–	16	–	Група
7			Петунія великоквіткова «Hulahoop Rose»	5,8	–	–	197	Клумба
8			Tagetes відхилений «Bonita»	5,8	–	–	278	Клумба
9			Целозія периста «Goldfeder»	5,8	–	–	278	Клумба
10	Масових заходів	635	Клен гостролистий «Globosum»	66,0	14	–	–	Рядова посадка
11	Культурно-просвітницьких заходів	381	Агератум Хоустона «Aloha Blue»	2,0	–	–	225	Рабатка
12			Сальвія блискуча «Piccolo»	2,0	–	–	162	Рабатка
13			Цинерарія срібляста «Silverdust»	3,0	–	–	162	Рабатка
14	Спортивна	1270	Липа дрібнолиста «June Bride»	30,0	10	–	–	Рядова посадка
15	Дитяча	889	Бірючина звичайна «Atrovirens»	33,0		33		Рядова посадка
РАЗОМ				219,4	36	80	1302	
Парк у с. Довжок								
16	Тихого відпочинку	16750	Калина звичайна «Roseum»	12,0	–	12	–	Група
17			Катальпа звичайна «Nana»	94,0	23	–	–	Рядова посадка
18			Горобина звичайна «Flanrock»	38,0	14	–	–	Група
19			Бузок звичаний «Asessippi»	22,0	–	28	–	Група/Рядова посадка
20			Спірея Вангутта «Snow White»	18,0	–	17	–	Група
21			Тополя чорна «Italica»	58,0	12	–	–	Рядова посадка
22			Ясен звичайний «Autumn Blaze»	6,0	3	–	–	Солітер
23			Агератум Хоустона «Aloha Blue»	0,9	–	–	242	Клумба
24			Портулак великоквітковий «Sundial Caliente Mix»	1,8	–	–	275	Клумба
25			Tagetes відхилений «Bonita»	1,8	–	–	94	Клумба
26	Масових заходів	1250	Бузок звичаний «President Grevy»	21,0	–	20	–	Група
27	Спортивна	15750	Клен гостролистий «Globosum»	135,0	33	–	–	Рядова посадка
28	Дитяча	1250	Кизильник блискучий	22,0	–	21	–	Рядова посадка
РАЗОМ				430,5	62	86	611	

Парк у с. Зінківці								
29	Тихого відпочинку	10275	Акація жовта «Lorbergii»	28,0	–	27	–	Група
30			Барбарис Тунберга «Aurea»	15,0	–	19	–	Група
31			Каштан кіньський «Briotii»	106,0	25	–	–	Рядова посадка
32			Верба біла «Vitellina»	6,0	3	–	–	Солітер
33			Дербенник іволистий «Pink Blush»	43,0	–	–	201	Рядова посадка
34			Колеус Блюме «Red Monarch»	5,2	–	–	224	Клумба
35			Колеус Блюме «Volcano»	5,2	–	–	224	Клумба
36			Колеус Блюме «Scarlet Poncho»	5,2	–	–	224	Клумба
37			Липа серцелиста «Rancho»	3,0	2	–	–	Солітер
38	Масових заходів	685	Дерен білий «Elegantissima»	5,0	–	8	–	Група
39			Спірея японська «Anthony Waterer»	13,0	–	13	–	Група
40	Спортивна	1644	Ясен звичайний «Autumn Blaze»	38,0	10	–	–	Рядова посадка
41	Дитяча	1096	Спірея японська «Golden Princess»	28,0	–	32	–	Рядова посадка
РАЗОМ				300,6	40	53	873	

Таблиця 7. Каталог МАФів і переносних елементів благоустрою

№ з/п	Назва обладнання	Опис комплексу	Кількість, шт.
1	Лава металева зі спинкою	Каркас лавки виготовлений із металевого профілю розміром 25х25 мм з емальованим покриттям чорного кольору. Настил та спинка для сидіння виготовлені з бруса хвойних порід із подальшим нанесенням морилки (світлої або темної)	13
2	Урна «Хвиля»	Основний бак урни має систему перекидання для більш швидкого та легкого очищення від сміття. Товщина сталі сміттевого бака 1,1 мм, з елементами художнього кування	14
3	Садовий світильник Eglo Laterna 4 22466	Корпус: литий алюміній пофарбований у білий колір. Плафон: прозоре скло, класична пірамідальна форма Цоколь: E27. Максимальна потужність: 60 Вт лампи накаливання або LED аналогічної потужності. Висота: близько 2 м. Стиль: ретро, класика	14
4	Альтанка	Розмір альтанки (ДхШ) 2,3х2,3 м. Матеріал: каркас – труба 40х20 мм, 30х15 мм; заповнення – труба 15х15 мм	6
5	Стіл «Дачний 1,5 м»	Збірно-розбірна конструкція, тому стіл зручний для транспортування та простий у складанні	6
6	Арка садова К-82	Виготовлена з металу, пофарбована в темно-сірий колір, габаритні розміри (ШхГхВ): 180х40х210 см	4
7	Пісочниця з навісом	Пісочниця виготовлена з розбірних дерев'яних деталей. Каркас збирається з брусків і дуг, що з'єднуються між собою за допомогою шпильок, що стягують. Бруски каркаса являють собою дерев'яні ламелі, склеєні за допомогою водостійкого клею, вкриті водно-масляним просоченням і акрилатним лаком методом захисно-декоративного покриття, після висихання не виділяють формальдегіди в навколишнє середовище. Пісочниця комплектується навісом, який виконаний із тканини з водовідштовхувальним просоченням, стійким до вигорання на сонці	3
8	Гойдалки базові подвійні жорсткий підвіс	Розміри: 2900х1400 х1900 мм складаються з: двох бічних стійок (металева труба діаметром не менше 42 мм та товщиною стінки не менше 3,5 мм); однієї середньої стійки (металева труба діаметром не менше 42 мм); двох жорстких підвісів (металева труба діаметром не менше 26 і 32 мм, з металевими підлокітниками та спинкою, сидінням з фанери завтовшки не менше 21 мм); перекладки (металева труба діаметром не менше 42 мм, із товщиною стінки не менше 3,5 мм). Для міцного з'єднання стійок з балкою використовувати фланець завтовшки не менше 5 мм, з 4 отворами для кріплення	3
9	Качалка-балансир	Довжина: 2550 мм, ширина: 550 мм, висота: 1100 мм. Матеріал – дерево, вологостійка фанера, метал. Зона безпеки 4550х2550 мм	6
10	Гірка з металевими поручнями Н=1500	Розміри: 3450х720х2320 мм. Каркас виконаний із профільної труби перетином не менше 50х25х2 мм і втопленій у відфрезерований паз фанерного борту по всій довжині. 700 мм і обладнані поручнем обмежувачем на висоті не менше 600 мм	3
11	Гойдалка на пружині КВТ Літак	Довжина 920 мм, ширина 520 мм, висота 1020 мм. Матеріал: метал, фанера. Зона безпеки 3320х2920 мм	12
12	Карусель	Вікова група – від 2 до 7 років. Загальна висота – 900 мм. Площа зони безпеки – 23,7 м²	3
13	Дитячий ігровий комплекс «Фортеця»	Багатофункціональна конструкція розміром 5350х4380х3000 мм із зоною безпеки 8350х7380 мм, що включає башти, сходи, гірку з нержавіючої сталі (висота 1200 мм), скелелаз, рукохід із кільцями, вертикальну жердину, спіраль, грати для лазіння та турнік. Несучі елементи виготовлені з клеєного соснового бруса меблевої вологості, борта – з вологостійкої фанери товщиною не менше 30 мм із ретельно шліфованими кромками. Усі дерев'яні елементи відшліфовано та пофарбовано двокомпонентними фарбами, стійкими до атмосферних впливів та ультрафіолету, а сходи мають антиковзне покриття для безпеки дітей	3
14	Ворота футбольні	Спортивна конструкція, призначена для проведення тренувань і змагань із футболу, футзалу або мініфутболу. Виготовляється з металевих труб (зазвичай алюмінієвих або сталевих), має стандартні розміри – 7,32х2,44 м для класичного футболу або 3х2 м для мініфутболу з глибинами до 2 м. Каркас покривається порошковою фарбою, стійкою до корозії та атмосферних впливів. Ворота комплектуються сіткою з поліпропілену або капрону, яка кріпиться до каркаса спеціальними затискачами. Конструкція може бути стаціонарною (із закладними елементами) або мобільною (з обв'язувачами або колесами)	3
15	Спортивний комплекс	Універсальна вулична конструкція для занять фізичними вправами, що включає рукохід, шведську стінку, турнік та бруси. Оснащений регульованими по висоті поперечинами для індивідуального налаштування під користувача. Секція рукоходу дає змогу розвивати силу рук та витривалість, діаметр перекладин брусів становить 48 мм, що забезпечує зручне та безпечне захоплення. Габарити комплексу у зібраному вигляді – 5,2х2,4х2,7 м, вага – близько 320 кг. Призначений для використання у дворах, парках, на шкільних та спортивних майданчиках	3

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню рівня озелененості територій парків, покращенню їхніх естетичних якостей і позитивно вплине на емоційний стан відвідувачів. Таким чином, запропонована модель парку виступає системою зонування з певним набором об'єктів і майданчиків різної місткості. Вона дає змогу адаптувати склад споруд та типи садово-паркових насаджень відповідно до конкретних умов, що сприяє підвищенню якості просторового середовища та комфорту перебування у парках.

Висновки. Проведені дослідження підтверджують, що рівень озеленення сільських парків не досягає встановлених нормативних показників, а асортимент рослинності характеризується недостатньою різноманітністю. Тому нами було розроблено функціональне зонування з урахуванням рекреаційних, декоративних, масових і дитячих зон. Для озеленення запропоновано асортимент деревно-чагарникових і квіткових композицій, стійких до місцевих кліматичних умов, із тривалим декоративним ефектом. У тихих зонах рекомендовано багатопородні групи з хвойних та листяних порід, у зонах масових заходів – декоративні групи з Клена гостролистого (*Acer platanoides*), Бузку звичайного (*Syringa vulgaris*), Дерену білого (*Cornus alba*), Спіреї японської (*Spiraea japonica*). Передбачено озеленення спортивних і дитячих майданчиків, створення квітників та рабатов із Петунії (*Petunia grandiflora*), Тагетесу (*Tagetes erectus*), Агератуму (*Ageratum houstonianum*), Сальвії (*Salvia splendens*) та Цинерарії (*Cineraria maritima*). Запропоновано встановлення альтанок, лавок, дитячих майданчиків, декоративного освітлення з використанням екологічно безпечних, вандалостійких матеріалів. Реалізація проєктів сприятиме формуванню гармонійного ландшафтного середовища, поліпшенню умов відпочинку населення та збереженню біорізноманіття.

Список використаних джерел

1. Дідик В., Максим'юк Т. Естетика та композиція ландшафту : навчальний посібник. Львів, 2012. 244 с.
2. Іванченко О.Є., Бессонова В.П. Видове різноманіття та естетична характеристика насаджень селищного парку (смт Ілларіонове). *Питання степового лісознавства та лісової рекультиваци земель*. 2020. Т. 49. С. 26–47.
3. Липчук В.Й., Липчук Н.В. Організаційно-педагогічні засади фізичної рекреації у сільському туризмі. *Вісник Львівського державного університету фізичної культури ім. Івана Боберського*. 2024. № 2(46). С. 88–94. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/items/8b35fc98-6040-4e18-b19d-fd1ccd96f7c4>
4. Олексійченко Н.О., Гричук М.О. Таксономічний склад та систематична структура насаджень дендропарків Житомирського Полісся. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.11. С. 8–14.
5. Роговський С.В. Аналіз складу і стану дендрофлори парку с. Крюківщина Києво-Святошинського району Київської області. *Агробіологія*. 2018. № 2. С. 79–89.
6. Родичкін І.Д., Гончаренко О.М., Іванова Т.Г. Рекреаційно-проектувальні особливості формування сільських парків. *Географія та туризм*. 2020. Вип. 52. С. 104–109. URL: <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/146>
7. Сисак В.О., Бармашина Л.М. Проблеми розвитку паркової системи в Україні. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2013. Вип. 1. С. 200–212.
8. Чижевська Л.В. Методичні підходи до проєктування сільських рекреаційних територій в умовах об'єднаних територіальних громад. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2021. Вип. 61. С. 191–199. URL: <https://archinform.knuba.edu.ua/article/view/201653>
9. Шлапак В.П., Єгоров Ю.І. Аналіз просторового середовища ландшафтно-архітектурної скверу ім. І.Д. Черняховського у місті Умань та розроблення проєкту його реконструкції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 27(4). С. 15–20.
10. Шлапак В.П., Коджебаш А.В., Козаченко І.В., Парубок М.І., Масловата С.А. Оцінювання сучасного стану парку села Іванівка Уманського району та проєкт його реконструкції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Т. 28. № 6. С. 47–51.
11. Myalkovsky R., Plahtiy D., Bezvikonnyi P., Horodyska O., Nebaba K. Urban parks as an important component of environmental infrastructure: Biodiversity conservation and recreational opportunities. *Ukrainian Journal of Forest & Wood Science*. 2023. Vol 14. Iss. 4. P. 57–72.

Bezvikonnyy P. V.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor at the Department of Landscaping, Geodesy and Land Management,
Higher educational institution "Podillia State University"
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail: bezvikonnuy777@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4922-1763*

Myalkovsky R. O.

*Doctor of Agricultural Sciences, Professor,
Head of the Department of the Department of Landscaping, Geodesy and Land Management,
Higher educational institution "Podillia State University"
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail: ruslanmialkovskui@i.ua
ORCID: 0000-0002-0791-4361*

Potapsky Yu. V.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor at the Department of Landscaping, Geodesy and Land Management,
Higher educational institution "Podillia State University"
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail: yurapotap@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6446-9471*

Kushniruk T. M.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor at the Department of Landscaping, Geodesy and Land Management,
Higher educational institution "Podillia State University"
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail: kuschniruk81@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3983-6070*

FEATURES OF PLANNING RURAL PARK AREAS**Abstract**

The article presents the results of comprehensive research aimed at identifying the main problems and shortcomings of existing village parks in the villages of Slobidka-Kulchiyevetska, Dovzhok and Zinkivtsi, Kamianets-Podilskyi district, Khmelnytskyi region, as well as developing projects for their reconstruction in order to increase aesthetic appeal, improve the phytocenotic structure and functional organization of the territory. Analysis of the state of green spaces showed significant differences between objects. Thus, in the park of the village of Slobidka-Kulchiyevetska, the tree layer is represented mainly by horse chestnut, small-leaved linden and white acacia, the shrub layer is represented by common lilac, privet and spirea. The park in the village of Dovzhok is actively used for public events, however, the share of hard surface is only 11.2%, which is significantly lower than the recommended standards. The worst condition was found in the park of the village of Zinkivtsi, where the share of green spaces is only 3%, which is 20 times less than the norm.

Based on the data obtained, functional zoning was developed taking into account recreational, pedestrian, mass, sports, children's and decorative zones. For each of them, an assortment of plants resistant to the climatic and soil conditions of the region was selected, taking into account decorativeness, duration of flowering and seasonal color change. In quiet recreation areas, multi-species landscape groups of coniferous species (Chinese juniper «Stricta», Thuja western «Holmstrup» and «Golden Globe») and deciduous ornamental trees and shrubs (Ginnal maple «Flame», Dogwood white «Elegantissima», Crown chubushnik «Virginal», Viburnum common «Roseum», Mountain ash «Flanrock», Spirea Vangutta «Snow White» are recommended. For mass event zones, groups of Maple sharp-leaved «Globosum», Lilac common «President Grevy», Dogwood white and Spirea Japanese are recommended.

The landscaping of the sports grounds involves the used of the Maple sharp-leaved «Globosum», Linden small-leaved «June Bride», and Ash «Autumn Blaze». The children's area is complemented by regular plantings of the Privet «Atrovirens», Spirea Japanese «Golden Princess», Catalpa «Nana», Chestnut horse «Briotii», and Poplar black «Italica». The Linden heart-leaved «Rancho», Willow white «Vitellina», and Ash «Autumn Blaze» as separate accents.

Decorative design includes floral arrangements of petunias, tagetes, ageratum, salvia, cineraria, purslane and celosia, taking into account the combination of colors and flowering periods. In addition to plant design, the projects provide for the arrangement of parks with small architectural forms – gazebos, benches, playgrounds, signs, decorative lighting. All structures are proposed to be made of environmentally safe, durable and vandal-resistant materials in accordance with the standards of the State Technical Regulations of Ukraine. The implementation of the projects will contribute to increasing the comfort, aesthetic value and environmental sustainability of parks, preserving biodiversity and improving the conditions for recreation for the population of rural communities.

Key words: park zones, dendroflora, garden and park equipment, landscaping elements, living conditions, composition, balance of the territory.

References

1. Didyk, V., Maksymiuk, T. (2012). Estetyka ta kompozytsiia landshaftu [Aesthetics and landscape composition]. Lviv : Lvivska Politehnika. [in Ukrainian].
2. Ivanchenko, O.Ye., Bessonova, V.P. (2020). Vydove riznomanittia ta estetychna kharakterystyka nasadzen selyshchnoho parku (smt Illarionove) [Species diversity and aesthetic characteristics of the plantations of the village park (Illarionove village)]. *Pytannia stepovoho lisoznavstva ta lisovoi rekultyvatsii zeme – Issues of steppe silviculture and forest land reclamation*, 49, 26–47 [in Ukrainian].
3. Lypchuk, V.Y., Lypchuk, N.V. (2024). Orhanizatsiino-pedahohichni zasady fizychnoi rekreatsii u silskomu turyzmi [Organizational and pedagogical principles of physical recreation in rural tourism]. *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu fizychnoi kultury im. Ivana Boberskoho – Bulletin of the Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Culture*, 2 (46), 88–94. Retrieved from: <https://repository.ldufk.edu.ua/items/8b35fc98-6040-4e18-b19d-fd1ccd96f7c4> [in Ukrainian].
4. Oleksiichenko, N.O., Hrychuk, M.O. (2014). Taksonomichniy sklad ta systematychna struktura nasadzen dendroparkiv Zhytomyrskoho Polissia [Taxonomic composition and systematic structure of arboretum plantings of Zhytomyr Polissya]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Literary and Technical University of Ukraine*, 24.11, 8–14 [in Ukrainian].
5. Rohovskyi, S.V. (2018). Analiz skladu i stanu dendroflory parku s. Kriukivshchyna Kyievo-Sviatoshynskoho raionu Kyivskoi oblasti [Analysis of the composition and condition of the dendroflora of the park of the village of Kryukivshchyna, Kyiv-Svyatoshyn district, Kyiv region]. *Ahrobiolohiia – Agrobiology*, 2, 79–89. [in Ukrainian].
6. Rodychkin, I.D., Honcharenko, O.M., Ivanova, T.H. (2020). Rekreatsiino-proektualni osoblyvosti formuvannia silskykh parkiv [Recreational and design features of the formation of rural parks]. *Heohrafiia ta turyzm: naukovyi zhurnal – Geography and tourism: scientific journal*, 52, 104–109. Retrieved from: <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/146> [in Ukrainian].
7. Sysak, V.O., Barmashyna, L.M. (2013). Problemy rozvytku parkovoi systemy v Ukraini [Problems of development of the park system in Ukraine]. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA – Architectural Bulletin of the KNUBA*, 1, 200–212. [in Ukrainian].
8. Chyzhevska, L.V. (2021). Metodichni pidkhody do proektuvannia silskykh rekreatsiinykh terytorii v umovakh obiednanykh terytorialnykh hromad [Methodological approaches to the design of rural recreational areas in the context of united territorial communities]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia – Modern problems of architecture and urban planning*, 61, 191–199. Retrieved from: <https://archinform.knuba.edu.ua/article/view/201653> [in Ukrainian].
9. Shlapak, V.P. Yehorov, Yu.I. (2017). Analiz prostorovoho seredovyshcha landshaftnoi arkhitektury skveru im. I. D. Cherniakhovskoho u misti Uman ta rozroblennia proektu yoho rekonstruktsii [Analysis of the spatial environment of the landscape architecture of the I. D. Chernyakhovsky square in the city of Uman and development of a project for its reconstruction]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of the national forestry university of Ukraine*, 27(4), 15–20 [in Ukrainian].
10. Shlapak V.P., Kodzhebash A.V., Kozachenko I.V., Parubok M.I., Maslovata S.A. (2018). Otsiniuvannia suchasnoho stanu parku sela Ivanivka Umanskoho raionu ta proekt yoho rekonstruktsii [Assessment of the current state of the park of the village of Ivanivka, Uman district and the project of its reconstruction]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of the national forestry university of Ukraine*, 28(6), 47–51 [in Ukrainian].
11. Myalkovsky, R., Plahtiy, D., Bezvikonnyi, P., Horodyska, O., Nebaba, K. (2023). Urban parks as an important component of environmental infrastructure: Biodiversity conservation and recreational opportunities. *Ukrainian Journal of Forest & Wood Science*, 14(4), 57–72 [in Ukrainian].

Отримано: 15.09.2025

Рекомендовано: 06.10.2025

Опубліковано: 16.12.2025